

Київський національний університет культури і мистецтв факультет економіки, права та інформаційних технологій

До спеціалізованої вченої ради Д 26.007.05
у Національній академії внутрішніх справ

ДП- 680, м. Київ, площа Солом'янська, 1

ВІДГУК

офіційного опонента **А. О. Ляша** на дисертацію **Дубівки Ірини Володимирівни** на тему: «Діяльність адвоката в стадії досудового розслідування» (К., 2017. – 233 с. разом зі списком використаних джерел і з додатками), подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Актуальність теми дисертаційного дослідження сумнівів не викликає, достатньо повно обґрунтована автором у вступі дисертаційного дослідження (с. 5–7 дис., с.1–2 автореф.).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами детально відображено автором (с. 11–13 дис., с. 2 автореф.).

Дисертантом визначена **мета**, передбачено й успішно вирішено конкретні **задачі дослідження**, зокрема:

- з'ясовано стан наукового дослідження діяльності адвоката в стадії досудового розслідування;
- охарактеризовано генезу правової регламентації діяльності адвоката в стадії досудового розслідування;
- вивчено та узагальнено зарубіжний досвід правового регулювання участі адвоката в досудовому розслідуванні;
- розкрито поняття і зміст захисту на досудовому розслідуванні;
- визначено захист прав, свобод і законних інтересів суб'єктів досудового розслідування як вид адвокатської діяльності;

ВДЗР НАВС		
Вх. №	4802	
" 11 "	09	20 17 р.
кількість аркушів:		
осн. док.	15	додаток —

- встановлено особливості діяльності адвоката в досудовому розслідуванні, де участь захисника є обов'язковою;
- охарактеризовано представництво інтересів потерпілого в стадії досудового розслідування як вид адвокатської діяльності;
- розкрито зміст діяльності адвоката як представника цивільного позивача і цивільного відповідача, третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт у стадії досудового розслідування;
- визначено сутність діяльності адвоката щодо надання правової допомоги свідку;
- розроблено і запропоновано рекомендації щодо удосконалення законодавства в межах предмета дослідження (с. 13–14 дис., с. 2–3 автореф.).

Автором правильно визначено **об'єкт і предмет** дослідження (с. 14 дис., с. 3 автореф.).

Широко використані такі загальнонаукові і спеціальні **методи наукового дослідження**: спостереження, опису, класифікації; історико-правовий; порівняльно-правовий; догматичний; формально-логічний; соціологічні (опитування, анкетування); статистичний (с. 14–15 дис., с. 3 автореф.).

Достатньою є **емпірична база**, яку становлять: дані офіційної статистики за 2014–2017 рр.; зведені дані опитування 143 адвокатів та 138 слідчих Національної поліції України, вивчення матеріалів 234 кримінальних проваджень за період 2014–2017 рр. у Київській, Житомирській, Львівській, Одеській, Хмельницькій, Херсонській областях; процесуальні акти адвокатів (запити, скарги, клопотання, відводи) та 345 відповідних судових рішень; рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ); статистичні та аналітичні матеріали Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Координаційного центру з надання правової допомоги, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної служби статистики України, Державної судової адміністрації України (с. 15 дис., с. 3–4 автореф.).

Використано приклади із рішень Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) та судів загальної юрисдикції України (с. 52–57, 105–106, 89–90, 98–102, 109–111, 129–135 та ін.).

Сформульована **наукова новизна одержаних результатів**, яка полягає в тому, що дисертація є одним з перших в Україні монографічних досліджень, в якому на основі положень теорії, сучасного стану законодавства та правозастосовної практики розроблено кримінальні процесуальні засади удосконалення реалізації адвокатом своїх функцій і повноважень в стадії досудового розслідування. У роботі сформульовано та обґрунтовано низку положень і висновків, що мають значення для науки кримінального процесу, а також діяльності адвокатів, органів досудового розслідування і суду. Зокрема:

вперше:

- обґрунтовано, що повноваження адвоката у кримінальному провадженні потребують додаткового закріплення у КПК України з диференціацією стосовно кожного виду адвокатської діяльності (захист, представництво, надання правової допомоги свідку);

- з урахуванням сучасного стану законодавства та з метою конкретизації конституційних положень у КПК України визначено співвідношення понять «професійна правнича допомога» та «кваліфікована правова допомога»; запропоновано поняття кваліфікованої правової допомоги як професійної діяльності адвоката у кримінальному провадженні з метою реалізації прав і законних інтересів суб'єктів, які мають право на таку допомогу; право учасника кримінального провадження на кваліфіковану правову допомогу забезпечується можливістю безперешкодного доступу та отримання такої допомоги від суб'єктів та на підставах, визначених законом;

- на основі порівняльно-правового аналізу рішень ЄСПЛ та національної правозастосовної практики визначено і розкрито умови ефективного захисту на стадії досудового розслідування, до яких належать законодавчо закріплені: 1) процесуальні гарантії (право на кваліфіковану правову допомогу; можливість скористатись допомогою професійних адвокатів); 2) обов'язки слідчого, прокурора, слідчого судді щодо забезпечення реалізації права особи на захист

(своєчасне роз'яснення права на одержання кваліфікованої правової допомоги і надання можливості цим правом скористатись; надання адвокату інформації, яка потрібна для належного виконання професійних обов'язків щодо захисту);
3) відповідальність адвоката за невиконання (неналежне виконання) своїх обов'язків щодо здійснення ефективного захисту;

удосконалено:

– поняття захисту і представництва як видів адвокатської діяльності в стадії досудового розслідування шляхом порівняння й узгодження положень КПК України та спеціального законодавства;

– наукові положення щодо процесуального статусу потерпілого в стадії досудового розслідування, що обґрунтовують доцільність розширення процесуальних можливостей потерпілого (визначення випадків обов'язкової участі представника потерпілого, випадків участі представника потерпілого за рахунок держави);

– теоретичні положення, що стосуються удосконалення процесуального порядку, обсягу та змісту надання правової допомоги свідку в стадії досудового розслідування;

дістало подальший розвиток:

– концептуальні положення щодо реалізації кримінально-процесуальної засади змагальності, зокрема процесуальних гарантій участі адвоката в стадії досудового розслідування;

– наукове обґрунтування шляхів використання зарубіжного досвіду правової регламентації участі адвоката в досудовому розслідуванні та відповідної правозастосовної практики при удосконаленні національного законодавства;

– наукові підходи щодо порядку розгляду цивільного позову у кримінальному провадженні, що спрямовані на вирішення проблем законодавчого закріплення процедури його подання і розгляду;

– уточнення прав й обов'язків представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, стосовно унормування порядку ознайомлення

з матеріалами досудового розслідування та визначення переліку таких матеріалів (с. 15–17 дис., с. 4–5 автореф.).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки й пропозиції впроваджено та надалі може бути використано в законотворчій діяльності, сфері правозастосування, освітньому процесі (с. 17–18 дис., с. 5 автореф.).

Визначено **особистий внесок здобувача** у навчальному посібнику «Відшкодування потерпілому шкоди, завданої кримінальним правопорушенням», опублікованому у співавторстві (с. 18 дис., с. 5 автореф.).

Результати дисертації належним чином апробовані. Основні положення та висновки дослідження доповідались автором на всеукраїнських науково-практичних та міжвідомчій конференціях, міжвідомчому круглому столі (с. 18 дис., с. 5–6 автореф.).

Результати дослідження, що сформульовані в дисертації, **відображено** в 10 наукових публікаціях, серед яких п'ять статей – у журналах, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна – у зарубіжному науковому виданні, чотири тези наукових доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях і засіданні круглого столу, а також у навчальному посібнику (с. 6–7 дис., с. 6, 17–18 автореф.).

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (207 найменувань на 22 сторінках) і трьох додатків на 16 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 233 сторінки, з них обсяг загального тексту – 194 сторінки.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів; визначено шляхи та форми їх упровадження й апробації; наведено характеристику публікацій дисертанта з відображенням основних положень дослідження.

Перший розділ **«Теоретичні основи дослідження діяльності адвоката в стадії досудового розслідування»** складається з трьох підрозділів («Стан наукового дослідження адвокатської діяльності в стадії досудового розслідування»; «Генеza правової регламентації діяльності адвоката в стадії досудового розслідування»; «Зарубіжний досвід правового регулювання участі адвоката в досудовому розслідуванні») і присвячений аналізу проблем нормативно-правового регулювання участі адвоката в стадії досудового розслідування та відповідних наукових доктрин у різні історичні періоди; узагальненню зарубіжного досвіду правотворчості, правозастосовної практики, правових позицій ЄСПЛ.

Здобувачем констатовано, що у радянський період декретами про суд (1917, 1918 рр.), Тимчасовим положенням про народні суди і революційні трибунали УСРР (1918 р.) та іншими нормативно-правовими актами (1917–1922 рр.) скасовано чинність документів, ухвалених за часів судової реформи 1864 р., а керівництво адвокатурою визнано компетенцією держави (прийняття адвокатів на державну службу; запровадження юридичних консультацій), що призвело до обмеження професійної незалежності адвокатів.

В результаті подальшого удосконалення законів в Україні, слушно наголошує здобувач, істотно зросла роль адвоката-захисника у кримінальному провадженні, а у КПК України 2012 р. більш детально врегульовано процесуальний статус захисника як суб'єкта сторони захисту, порядок і умови його участі в досудовій стадії кримінального провадження.

Автор звертає увагу на те, що кримінальне процесуальне та спеціальне законодавство більшості країн передбачає вимогу професійності адвоката, а в окремих державах – можливість залучення як захисників інших фахівців у галузі юриспруденції (зокрема вчених-правників та викладачів національних вишів) та ін.

Проведений аналіз рішень Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) дав підстави автору стверджувати, що в них сформовано послідовну позицію стосовно діяльності адвоката в стадії досудового розслідування, що

визначається як гарантія запобігання самообмові, жорстокому поводженню та іншим порушенням (с. 8 автореф.).

Другий розділ **«Інститут захисту в структурі діяльності адвоката в стадії досудового розслідування»** складається з трьох підрозділів («Нормативно-правова основа, поняття, зміст захисту в стадії досудового розслідування»; «Захист прав, свобод і законних інтересів суб'єктів досудового розслідування у кримінальному провадженні як вид адвокатської діяльності»; «Діяльність адвоката в досудовому кримінальному провадженні, де участь захисника обов'язкова») і присвячений проблемам нормативно-правового регулювання та змісту захисту, а також особливостям здійснення захисту у кримінальних провадженнях, де участь захисника є обов'язковою.

Автор формулює власне бачення змісту захисту як виду адвокатської діяльності в стадії досудового розслідування, яке полягає у тому, що такий зміст становлять передбачені кримінальним процесуальним законом засоби, застосування яких спрямоване на: забезпечення законності, об'єктивності та обґрунтованості досудового розслідування; доказування обставин, які спростовують підозру, виправдовують обвинуваченого, виключають або пом'якшують відповідальність; реалізацію та захист інтересів підозрюваного, обвинуваченого; запобігання та усунення порушень прав і свобод підзахисного під час проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження (с. 67–68 дис.)

Надалі здобувач звертає увагу на неузгодженість положень КПК України та Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у частині прав адвоката і наголошує, що ця проблема вже має негативні наслідки у правозастосовній практиці.

Врегулювання цього питання здобувач справедливо убачає у доповненні КПК України окремою нормою у якій було б визначено перелік прав захисника із урахуванням положень КПК України і Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (с. 70–71 дис.).

Питання участі у кримінальному процесі захисника, як справедливо вважає здобувач, мало вирішуватись не стільки з огляду на його належність до

адвокатів, скільки з урахуванням професійної складової, тобто освіти та досвіду саме у відповідній сфері діяльності і галузі законодавства (с. 80 дис.).

Слушними є пропозиції здобувача :

- доповнити КПК України ст. 45-1 «Права адвоката» (с. 72–73 дис.);
- викласти п. 2 ч. 1 ст. 50 КПК України у такій редакції: «2) ордером або договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги» (с. 75 дис.);
- доповнити ч. 2 ст. 78 КПК України пунктом 4 наступного змісту: «4) недостатньої кваліфікації для здійснення захисту або представництва. Право на відвід захисника, представника має підозрюваний, обвинувачений, особа, представництво якої здійснюється. Відвід повинен бути вмотивованим» (с. 80–81 дис.);
- викласти ч. 1 ст. 78 КПК України у такій редакції: «Захисником, представником не має права бути особа, яка брала участь у цьому ж кримінальному провадженні як слідчий суддя, суддя, присяжний, прокурор, слідчий, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, свідок, експерт, спеціаліст, представник персоналу органу пробації, перекладач» (с. 92 дис.);
- доповнити ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» положенням про відомості, які має містити адвокатський запит (с. 118–119 дис.);
- доповнити ч. 7 ст. 469 КПК України (Ініціювання та укладення угоди) і викласти абзац другий у такій редакції: «Роз'яснити підозрюваному право мати захисника у тому числі на отримання правової допомоги безоплатно у порядку та випадках, передбачених законом, а потерпілому – право мати представника» (с. 120 дис.);
- викласти п. 4 ч. 1 ст. 52 КПК України у такій редакції: «4) щодо осіб, які не володіють мовою, якою ведеться кримінальне провадження, є неграмотними або малограмотними – з моменту встановлення цього факту» (с. 11 автореф., с. 132 дис.).
- доповнити ст. 297-3 КПК України частиною 3 такого змісту: «Копія клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування надається

захиснику підозрюваного до розгляду такого клопотання слідчим суддею в порядку, встановленому цим Кодексом. Якщо підозрюваний самостійно не залучив захисника, то копія клопотання надається захиснику підозрюваного одразу після його залучення» (с. 11 автореф., с. 138, 142–143 дис.);

– викласти п. 12 ч. 1 ст. 309 КПК України в такій редакції: «відмову, погодження у здійсненні спеціального досудового розслідування» (с. 11 автореф., с. 138, 143 дис.).

Третій розділ **«Представництво як вид адвокатської діяльності в стадії досудового розслідування»** складається з трьох підрозділів («Представництво інтересів потерпілого (фізичної особи) в стадії досудового розслідування»; «Зміст діяльності адвоката як представника цивільного позивача, цивільного відповідача, представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт»; «Сутність діяльності адвоката щодо надання правової допомоги свідку») і присвячений з'ясуванню правових підстав та змісту діяльності адвоката як представника інтересів потерпілого (фізичної особи), представника цивільного позивача і цивільного відповідача, представника третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, а також щодо надання правової допомоги свідку в стадії досудового розслідування.

Запропоновано автором:

– доповнити ст. 278 КПК України частиною 5 такого змісту: «5. Копія письмового повідомлення про підозру надається потерпілому, його представнику в строк не більше трьох діб від дня його складення слідчим або прокурором» (с. 12 автореф., с. 151, 186 дис.);

– викласти ч. 1 ст. 220 КПК України в такій редакції: «1. Клопотання сторони захисту, потерпілого і його представника чи законного представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, цивільного позивача, представника цивільного позивача, цивільного відповідача, представника цивільного відповідача про виконання будь-яких процесуальних дій слідчий, прокурор зобов'язані розглянути в строк не більше трьох днів з моменту подання і задовольнити їх за наявності відповідних підстав» (с. 13 автореф., с. 187 дис.);

– доповнити перелік осіб, що визначені у ч. 1 ст. 220 КПК України, наступними суб'єктами: цивільний позивач, представник цивільного позивача, цивільний відповідач, представник цивільного відповідача (с. 166 дис.);

– доповнити КПК України окремою статтею 66-1 «Адвокат, який надає правову допомогу свідку» такого змісту: «1. Адвокатом, який надає правову допомогу свідку, є особа, повноваження якої підтверджено в порядку, передбаченому статтею 50 цього Кодексу. 2. Адвокат має право: 1) бути присутнім та брати участь у проведенні слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, які проводяться за участю свідка; 2) ознайомлюватись зі змістом протоколів слідчих (розшукових) дій, які проводились за участю свідка, робити письмові зауваження; 3) складати від імені свідка письмові заяви, скарги, клопотання та інші документи правового характеру; 4) подавати клопотання про застосування заходів безпеки до свідка; 5) подавати скарги на рішення, дії, бездіяльність слідчого, прокурора, що стосуються інтересів свідка. 3. Адвокат може бути запрошений свідком або іншими особами на його прохання або в його інтересах» (с. 13–14 автореф., с. 188 дис.);

– доповнити ст. 66 КПК України частиною 4 такого змісту: «4. Якщо свідком є неповнолітня особа, до участі у процесуальній дії разом з нею залучається її законний представник. Законному представнику роз'яснюється право користуватись правовою допомогою адвоката. Питання участі законного представника неповнолітнього свідка у кримінальному провадженні регулюється згідно з положеннями статті 44 цього Кодексу» (с. 14 автореф., с. 188–189 дис.).

Сформульовано висновки до кожного з трьох розділів та до роботи в цілому (с. 14–17 автореф., с. 185–194 дис.).

Аналіз змісту дисертаційного дослідження І.В. Дубівки свідчить про те, що воно є завершеним самостійним дослідженням і виконано на належному науковому рівні з посиланням на відповідні джерела, дані практики судів загальної юрисдикції України та практики Європейського суду з прав людини. Запропоновані зміни і доповнення чинного законодавства заслуговують на увагу і підтримку. Думаю, що вони сприятимуть подальшій науковій роботі по

удосконаленню кримінального процесуального законодавства і законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Достовірність та обґрунтованість переважної більшості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується вдало визначеною специфікою методології дослідження та сучасною теоретичною базою.

Структура дисертації чітка, обґрунтована, що дозволило системно викласти результати здійсненого наукового дослідження.

Висока позитивна оцінка дисертаційного дослідження І.В. Дубівки не означає, що у ньому відсутні дискусійні та окремі недостатньо обґрунтовані положення, на яких необхідно зупинитись окремо.

1. Так, на с. 37 дис. здобувач констатує, що у 1996 році в Конституції України було відтворено норми міжнародного права, що стосуються участі захисника в стадії досудового розслідування (тут йдеться про поширення засади змагальності на всі стадії кримінального процесу, рівність учасників процесу щодо права надавати докази, подавати клопотання), а на с. 60, 64, 86 дис., с. 7 автореф. зазначає, що ... подальшими законодавчими змінами відтворено норми міжнародного права щодо поширення засади змагальності на всі стадії кримінального процесу, у тому числі досудове розслідування.

Дійсно в п. 4 ч. 3 ст. 129 Конституції України (п. 15 ч. 1 ст. 7 КПК України від 13.04.2012 р.) закріплено одну із основних засад судочинства – змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Суть цієї засади судочинства розкрита в ст. 22 КПК України.

Аналіз зазначених норм закону дає підстави стверджувати, що засада змагальності сторони обвинувачення і сторони захисту була введена для судових стадій кримінального провадження, а сформульоване в ч. 6 ст. 22 КПК України положення – «суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створює необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків» вказує на те, що відповідні сторони реалізують своє право на подання до суду речей, документів, інших доказів, наводять свої аргументи, обстоюють свою правову позицію саме перед судом,

який сприймає докази сторін, аналізує, оцінює їх і приймає відповідне рішення – ухвалює вирок чи постановляє ухвалу про закриття кримінального провадження в порядку, визначеному КПК України.

Отже, закріплена в законі засада змагальності полягає в тому, що в судовому засіданні ведуть між собою процесуальний спір дві сторони: сторона обвинувачення і сторона захисту. Кожна з них самостійно обстоює тими засобами, які дозволяє кримінальний процесуальний закон, свою правову позицію, права, свободи та законні інтереси, сприяючи таким чином суду всебічно, повно і неупереджено (об'єктивно) дослідити всі обставини кримінального провадження з метою прийняття правильного рішення.

Таким чином, одна із основних засад судочинства – змагальність була запроваджена для судових стадій, але під час практичної реалізації у кримінальних провадженнях була поширена й на стадію досудового розслідування в якій – сторона обвинувачення має значно вагоміші повноваження аніж сторона захисту.

2. На с. 83–84, 139 дис., с. 9 автореф. автор веде мову про визначення прав адвоката для кожного виду адвокатської діяльності в окремих нормах КПК України; розширення передбачених КПК України можливостей щодо збирання доказів (зокрема право збирати докази будь-якими не забороненими законом засобами, у тому числі отримувати і вилучати речі, документи, ознайомлюватись з їх змістом, опитувати осіб за їх згодою та ін. ...».

Бажано було б конкретно сформулювати власні пропозиції щодо «розширення передбачених КПК України можливостей щодо збирання доказів», оскільки, наприклад, адвокат, згідно з пунктом 7 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги, зокрема: збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та

опитувати осіб за їх згодою. Ці та інші права адвокати використовують і в кримінальному і в цивільному та ін. провадженнях.

3. На с. 140 дисертації, с. 9 автореф. здобувачем обґрунтовано, що ефективність захисту є обов'язковою вимогою до діяльності адвоката в стадії досудового розслідування. Формальне забезпечення права на захист (залучення захисника або його призначення, вільний вибір захисника, можливість відмови від захисника) автоматично не означає ефективності захисту. Обов'язок забезпечення права на захист (ст. 20 КПК України), зауважує здобувач, не тотожний контролю за ефективністю захисту. Відтак, запропоновано ч. 2 ст. 20 КПК України доповнити реченням такого змісту: «Захисник зобов'язаний здійснювати ефективний захист».

На мій погляд, в такому доповненні немає потреби, оскільки проблематичним є питання: «А хто буде контролювати й оцінювати ефективність проведеного захисту?»

4. На с. 144–145 дисертації автор аналізує положення ст. 55 КПК України і зазначає: «Набуття процесуального статусу потерпілого відбувається лише за згодою такої особи, тобто, якщо особа подає заяву про учинення щодо неї кримінального правопорушення або залучення до її як потерпілого, то вона *автоматично* (виділено мною, А.Л.) набуває відповідного статусу і спеціальних процесуальних рішень уповноважених осіб для цього не потрібно».

Варто зауважити, що в даному випадку стверджувати щодо «автоматичного» набуття процесуального статусу потерпілого не доречно. КПК України від 13.04.2012 р. дійсно не передбачає винесення постанови (ухвали) про визнання особи потерпілим. Тобто законодавець не передбачив у цій нормі прийняття процесуального рішення згідно зі ст. 110 КПК України. Тому, у практичній діяльності органів досудового розслідування не поодинокими є випадки зволікання слідчих з винесенням постанови про визнання особи потерпілим і залучення його до провадження як потерпілого. Таких осіб слідчі допитують як свідків, а не потерпілих, позбавляючи їх належних правових засобів активно впливати на перебіг досудового розслідування і захищати свої законні інтереси шляхом реалізації прав потерпілого (*детальніше див.: Ляш А.О. Потерпілий у*

досудовому кримінальному провадженні за чинним КПК України: деякі проблеми його процесуального статусу // Правове регулювання суспільних відносин в умовах демократизації Української держави: матеріали VI Міжн. наук.-практ. конф. (25-26 трав. 2016 р. м. Київ) / Укладачі: І.П. Голосніченко, Т.О. Чепульченко, В.Ю. Пряміцин. – Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2016. – С. 266–268).

В ч. 5 ст. 55 КПК України передбачено, якщо відповідна заява подана особою, якій не завдано шкоди, зазначеної у ч. 1 ст. 55 КПК України, слідчий або прокурор виносить вмотивовану постанову про відмову у визнанні потерпілим. Тобто у такому випадку приймається процесуальне рішення відповідно до ст. 110 КПК України.

На підставі викладеного, вважаю доцільним ч. 2 ст. 55 КПК після слова «потерпілого» доповнити словами: «про що слідчий або прокурор негайно виносять вмотивовану постанову», а абзац 2 ч. 2 ст. 55 КПК після слова «правопорушення» доповнити словами: «та винесла вмотивовану постанову».

Зазначені зауваження є особистою думкою рецензента, стосуються дискусійних положень й істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження І.В. Дубівки.

Основні положення і висновки дисертації достатньо повно викладені в опублікованих автором працях (с. 6–7 дис., с. 6, 16–17 автореф.).

Автореферат дисертації в повній мірі відповідає структурі, змісту та основним положенням дисертації, написаний грамотно і з використанням наукової термінології.

Здобувач виконав вимоги, які ставляться до наукових робіт цього виду. Оформлення дисертації та автореферату дисертації відповідає вимогам державних стандартів та МОН України.

Загальний висновок:

дисертація Дубівки Ірини Володимирівни на тему: «Діяльність адвоката в стадії досудового розслідування» є завершеним самостійним дослідженням, виконана на належному науковому рівні, відповідає вимогам пунктів 9, 11–14 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор на підставі публічного захисту заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Офіційний опонент:

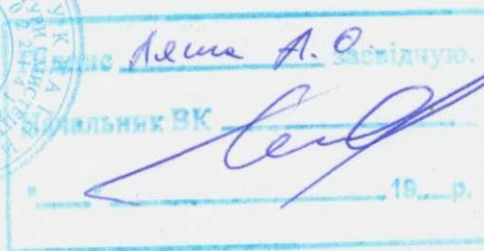
професор кафедри правознавства

Київського національного університету культури і мистецтв

кандидат юридичних наук, професор

серпня 2017 р.

А. О. Ляш



В.о. ректора

Київського національного університету культури і мистецтв

І.С Бондар

